

lucendum, sanandum, et reficiendum; et significat opus pietatis quod impenditur proximis. Proverb. 21: "Thesaurus desiderabilis, et oleum in tabernaculo justis ad refectionem," scilicet proximi. Luc. 10: "Samaritanus quidam videns spoliatum quasi pauperem, et vulneratum quasi subsidio indigentem, misericordia motus est, et appropinquans alligavit vulnera ejus," idest subvenit necessitatibus ejus, infundens oleum et vinum quasi cibum et potum, et curam ejus egit. 1 ad Tim. 4: "Exerce te ipsum ad pietatem. Pietas enim ad omnia utilis est, promissionem habens vitae quae nunc est et futurae: ad quam nos perducatur qui est benedictus in saecula. Amen.

OPUSCULUM XXXVIII.

DE PULCRO ET DE BONO

Ex commentario S. Thomae Aquinatis

In librum S. Dionysii de divinis nominibus

Cap. IV. Lect. V.

Partim ex cod. Autographo, et partim ex cod. Vaticano

De authentia opusculi. Opusculum "de pulcro, et de bono," quod reliquis Angelici Doctoris opusculis adjungendum hic putavimus, ne studiosa juvenus tam praeclaro tractatu, et divinae sapientiae referto privaretur, primum typis vulgatum fuit Neapoli an. 1869 a Cl. Doctore Petro Ant. Uccelli. Is enim Thomae Aquinatis amore ac studio incensus non solum praecipuas Italiae civitates visitavit, sed exteras quoque regiones peragravit ad abditos codices exquirendos ac scrutandos, qui aliquam S. Doctoris lucubrationem complecti posse conjiciebantur. Non raro incepta, conatus, laboresque egregii viri felicem habuere exitum: nam in Bibliotheca *nationali* neapolitana post diuturnas conquisitiones codicem offendit pretiosissimum propria manu S. Thomae conscriptum, et commentaria complectentem operum S. Dionysii, inter quae excellit enarratio in librum de divinis nominibus. Ex commentario in hunc librum deprompta est lucubratio de pulcro et de bono, quam Aquinas singulari acumine ingenii et sapientia pene caelesti persecutus est atque exaravit.

Verum enim vero praestantissimus codex autographus, qui a laudato Petro Ant. Uccelli accurate ac diligenter describitur post paginam 86, quo in loco quaestio de pulcro explicatur, ingentem exhibet lacunam propter membranas inde avulsas. Quam ad rem, ad quaestionem absolvendam, et integre vulgandam, pars quae in autographo deerat suffecta fuit ex codice Vaticano (712), et sic integer tractatus in lucem vindicatur.

De hoc pretiosissimo codice autographo complures eruditi scriptores commemorarunt, quos nominat ac recenset Doc. Uccelli in egregia dissertatione quam praeposuit Opusculo Neapoli edito, quamque consulere potest quilibet lector, qui plenam ac perfectam hac super re notitiam sibi comparare desiderat. Nihilominus ut commodo atque utilitati adolescentium, qui Aquinatis sapientiae operam dant, serviamus, non abs re erit aliquos probatissimos testes indicare qui de neapolitano hoc codice autographo mentionem faciunt.

I. Et primo quidem occurrit nobis egregium Bollandistarum Enschenii et Papebrochii testimonium, qui haec memoriae prodiderunt. "Est praeterea (*Neapoli in conventu S. Dominici*) cella S. Thomae in piissimum sacellum commutata, ubi et liber supra Dionysium de caelesti Hierarchia propria S. Thomae manu conscriptus habetur. Nos ipsi (*Enschenius et Papebrochius*) an. 1661 Neapoli in festo S. Thomae existentes singula haec monumenta venerati sumus." *Analecta ad diem VII Martii.*

II. Indubio Bollandistarum testimonio accedit auctoritas Caesaris

Caracciolo viri nobilissimi, qui in libro inscripto *Napoli sacra*, atque edito an. 1624 hoc idem luculenter testatur pag. 268, atque ejus verba latine conversa hujuscemodi sunt. "In templo S. Dominici asservatur brachium Angelici Doctoris S. Thomae... Insuper videri potest liber ab eodem Sancto scriptus supra S. Dionysium de caelesti Hierarchia."

III. Neque a paulo ante citatis diversa sunt verba Francisci de Magistris Canonici Ecclesiae Metropolitanae, qui in suo libro cui titulus: "*Status rerum memorabilium tam ecclesiasticarum, quam politicarum, nec non aedificiorum civitatis Neapolitanae*," Neapoli 1678; pag. 303 haec in lucem protulit: "In hac Ecclesia (*S. Dominici*) extat etiam liber per dictum S. Thomam scriptus super librum de caelesti Hierarchia."

Atque haec cursim attigisse satis superque sit; supervacaneum quippe censemus plura alia hic congerere testimonia, cum, etiam tacentibus omnibus testibus, ipse codex autographus qui Neapoli diligenter, religioseque custoditur pro seipso perspicue loquatur, ipsosque vel nolentes potis sit revincere.

Ceterum perlegenti hoc opusculum in promptu et exploratum profecto erit caelestem doctrinam, quae in eo a Summo Aquinate explanatur et exponitur de pulcro, ne transversum quidem unguem discedere ab iis quae idem Angelicus Doctor in majoribus suis operibus sparsim de eadem re tradidit; et sic auctoritati testium eruditorum intrinsecum quoque argumentum velut cumulus accedit.

(Textus S. Dionysii)

De pulcro divino, et qualiter attribuitur Deo.

Hoc bonum laudatur¹ a sanctis Theologis et sicut pulchrum, et sicut pulchritudo, et sicut dilectio, et sicut diligibile, et quaecumque aliae convenientes sunt pulchritudinis, et gratiosae habitae pulchritudinis nominationes. Pulchrum autem, et pulchritudo non sunt dividenda in causa quae in uno tota comprehendit. Haec enim in existentibus in participationes, et participantia dividentes; pulchrum quidem esse dicimus quod participat pulchritudinem, pulchritudinem autem participationem pulchra facientis tota pulchra causae. Supersubstantiale vero pulchrum pulchritudo quidem dicitur, propter traditam ab ipso omnibus existentibus juxta proprietatem uniuscujusque pulchritudinem, et sicut universorum consonantiae, et claritatis causa,² ac similitudinem luminis cum fulgore immittens universis pulchritudinis fontani radii ipsius traditiones, et sicut omnia ad seipsum vocans.

Unde et calos dicitur, et sicut tota in totis congregans. Pulchrum autem sicut pulcherrimum simul, et superpulchrum,³ et semperexistens secundum eadem, et similiter pulchrum, et neque factum, neque destructum, neque auctum, neque minoratum; neque in aliqua parte quidem pulchrum, in aliqua autem turpe; neque aliquando quidem, aliquando autem non; neque ad hoc quidem pulchrum, ad aliud vero turpe; neque hic quidem, illic autem non; sicut quibusdam quidem existens pulchrum, quibusdam autem non pulchrum: sed sicut ipsum secundum seipsum, cum seipso uniforme, et semper existens pulchrum, et sicut omnis pulchri fontanam, et pulchritudinem excedenter in seipso prae-habens. Etenim simplici, et supernaturali totorum pulchrorum natura, omnis pulchritudo, et omne pulchrum uniformiter secundum causam

¹ Al. a cunctis.

² Al. et similitudinis.

³ Al. et superexistens.

praeextiterunt. Ex pulchro isto omnibus existentibus est esse secundum propriam rationem singula pulchra, et propter pulchrum omnium concordiae, et amicitiae, et communionis, et pulchro omnia uniantur, et est¹ principium omnium pulchrum, sicut effectiva causa, et movens tota, et continens amore propriae pulchritudinis, et finis omnium, sicut finalis causa (etenim pulchri causa cuncta fiunt) et exemplaris, quoniam secundum ipsum cuncta determinantur, propter quod et idem est bono pulchrum: quoniam bonum, et pulchrum secundum omnem causam cuncta desiderant, et non est aliquid existentium quod non participet pulchro, et bono. Audebit autem et hoc dicere sermo, quod et non existens participat pulchro et bono. Tunc enim et ipsum pulchrum, et bonum; quando in Deo secundum omnium ablationem supersubstantialiter laudatur.

EXPLANATIO S. THOMAE

In parte superiori determinavit de lumine, secundum quod per lumen significatur bonum. In parte vero ista determinat de pulcro, quod est effectus luminis, scilicet secundum quod se habet ad bonum significatum; et dividitur in partes duas. In prima determinat de pulcro, in quantum habet rationem boni, secundum quod ad ipsum est motus desiderii. In secunda parte gratia hujus determinat de motibus diversis, scilicet desideriorum omnium; ibi: *Et moveri quidem dicuntur divinae mentes etc.*²

Prima autem dividitur in duas. In prima determinat de pulcro secundum se. In secunda secundum quod accipit rationem boni; ibi: *Propter quod et idem est bono pulchrum etc.*

Prima iterum dividitur in duas. In prima ordinat suam intentionem. In secunda accedit ad suum tractatum; ibi: *Supersubstantiale vero pulchrum etc.* Prima autem pars dividitur in duas. In prima dicit de quo est intentio, scilicet quia de pulcro, et pulchritudine, et delectatione, et delectatione. In secunda ostendit in quibus differant pulchrum et pulchritudo, et in quibus non, ne credatur in omnibus differre; ibi: *Pulchrum autem et pulchritudo etc.*

Circa primam partem duo dubitantur: primo de ordine istius partis, in qua determinat de pulcro, ad sequentem in qua determinat de diligibili: secundo quid sit pulchrum.

Circa primum sic proceditur. Videtur quod prius determinandum esset de diligibili, quam de pulcro. Simplex est enim ante compositum; sed pulchrum habet intentionem compositam quia, sicut dicitur infra in littera, ratio pulchri consistit in quadam consonantia diversorum, diligibile autem habet intentionem simplicem; ergo prius esset determinandum de diligibili, quam de pulcro.

¹ Al. principium omnium pulchrorum, sicut in effectiva causa.

² Haec verba textus Dionysii leguntur in princ. Lect. VII sequentis.

Ad idem: quod se habet ex additione ad alterum, posterius est, sicut homo ad animal; sed honestum addit super bonum, et iterum pulcrum super honestum, ut infra patebit; ergo pulcrum est posterius bono. Diligibile autem dicit ipsum bonum; ergo prius debuit determinari de diligibili, quam de pulcro.

Solutio. Dicendum quod ea, de quibus intendit determinare in opposito Dionysius, sunt quaedam processiones divinae, idest quaedam bona procedentia a Deo in creaturis, quibus proficiuntur in divinam assimilationem, cum procedunt formali processione, sicut calido¹ primo calida alia; et ideo secundum ordinem processionis debet attendi ordo istorum de quibus hic agitur. Prima autem processio, quae² est in mente, est secundum apprehensionem veri, deinde illud verum excandescit et accipitur in ratione boni, et sic deinde movetur desiderium ad ipsum; oportet enim motum desiderii accendere duplicem apprehensionem, unam, quae est in intellectu speculativo, quae est ipsius verbi absolute; alteram autem, quae est in intellectu practico per extensionem de vero in ratione boni, et tunc primo erit motus desiderii ad bonum. Sicut enim ars medicinae non consequitur effectum in operando, nisi adjuvetur virtute naturae; sic desiderium non movetur, nisi dirigatur per apprehensionem praecedentem apprehensioni. Igitur ipsi vero absolute respondet processio luminis; apprehensioni autem veri secundum quod habet rationem boni respondet processio pulcri; motui vero desiderii respondet processio diligibilis; et ideo primo de lumine, secundo de pulcro, et tertio de diligibili erit dicendum.

Ad primum ergo dicendum, quod licet simplex sit ante compositum quantum ad ordinem rei, nihil tamen prohibet compositum, secundum quod accipitur in ratione veri, antecedere simplex quod accipitur in ratione boni tantum secundum motum desiderii, quantum ad ordinem processionum in animam: et similiter dicendum ad secundum.

Circa secundum sic proceditur. Videtur enim quod pulcrum sit idem quod honestum. Quorum enim definitiones sunt eadem, ipsa sunt eadem; sed eadem definitio est honesti et pulcri. Utrumque enim definitur a Tullio, in principio *de Officiis*, quod sua in nos trahit, a sua dignitate nos allicit etc: ergo bonum et pulcrum sunt idem.

Ad idem: Dionysius infra dicit quod pulcrum est idem bono; non est autem idem bono utili, quia utile non est finis sicut pulcrum, nec iterum bono delectabili, quod frequenter turpe est; ergo cum bonum tripliciter tantum dicatur, relinquitur quod sit idem bono quod est honestum.

¹ *Litura* — calida.

² *Lit.* — in mente secundum.

Ad idem: pulcritudo corporalis consistit in corporum commensuratione; sed animae compositio consistit in modo virtutis; ergo in virtute consistit spiritualis pulcritudo; virtus autem est species honesti, secundum Tullium: ergo pulcrum est idem honesto.

Ad idem: quaecumque habent eandem passionem, sunt idem; cum eadem passio sit ejusdem subjecti; sed pulcrum et honestum habent eandem passionem, scilicet laudabile; ergo sunt idem.

Ad idem: quaecumque sunt eorundem generum, et earundem specierum, ea quoque sunt eadem: sed species eadem assignantur a Philosophis honesto et pulcro; ergo sunt idem.

Ad oppositum: quorum opposita differunt, ipsa quoque differunt; sed oppositum pulcri est turpe, honesti autem malum; et haec differunt: ergo pulcrum et honestum differunt.

Ad idem: si pulcrum et honestum essent idem, tunc ista nomina essent synonyma; et sic nulla differentia esset inter ea, cum Tullius assignet in libro *de Officiis* differentiam unius ad alterum: ergo non sunt idem.

Ad idem: quaecumque separantur secundum esse, sunt etiam separabilia secundum essentiam; sed pulcrum separatur ab honesto secundum esse. Potest enim aliquando esse pulcrum sine bono, sicut dicitur in *Proverb*: fallax gratia et vana est pulcritudo: ergo sunt diversa secundum essentiam.

Solutio. Dicendum quod pulcrum in ratione sui plura concludit: scilicet splendorem formae substantialis vel actualis¹ supra partes materiae proportionatas et terminatas, sicut corpus dicitur pulcrum ex resplendentia coloris supra membra proportionata,² hoc est quasi differentia specifica complens rationem pulcri. Secundum est quod trahit ad se desiderium, et hoc habet in quantum est bonum et finis. Tertium est quod congregat omnia, et hoc habet ex³ parte formae cujus resplendentia facit pulcrum. Quartum est ipsius pulcritudinis primae, quae per essentiam suam causa est pulcritudinis, scilicet omnem pulcritudinem facere. Quantum igitur ad primum, separatur⁴ ratio pulcri a ratione honesti et boni: quantum vero ad secundum,⁵ non separantur aliquo modo, quia illud accedit pulcro secundum quod est in eodem subiecto in quo est bonum: quantum vero ad tertium, convenit quidem quantum ad subiectum, quia et pulcro et bono accedit secundum quod est forma utriusque. Omnis enim cognitio pertinet ad formam, quae est

¹ Sunt super.

² et haec differentia.

³ speciali.

⁴ principium.

⁵ convenit.

determinans materiae potentiarum multipliciter; differt autem ratione, quia secundum quod forma est finis materiae, sic bonum accipit rationem congregandi. Secundum autem quod resplendet super partes materiae, sic est pulcrum habens rationem congregandi. Sic igitur dicimus quod¹ pulcrum et honestum sunt idem in subjecto. Differunt autem in ratione, quia ratio pulcri in universali consistit in resplendentia formae super partes materiae proportionatas, vel super diversas vires vel actiones; honesti autem ratio consistit in hoc, quod trahit ad se desiderium: decus vero dicitur secundum proportionem potentiae ad actum.

Ad illud ergo quod primo objicitur, dicendum quod illa definitio convenit utrique propter universalitatem subjecti, cum super hoc addit pulcrum differentiam quandam quam complet ratione ipsius.

Ad secundum dicendum, quod quamvis pulcrum sit idem honesto, non tamen oportet quod secundum rationem, sed subiecto tantum.

Ad tertium dicendum, quod pulcritudo non consistit in componentibus, sicut in materialibus, sed in resplendentia formae sicut in formali; unde ex hoc non sequitur quod sit idem honesto, nisi in subjecto.

Ad quartum dicendum, quod non oportet quod quaecumque habent eandem passionem sint ejusdem rationis, nisi illa sit propria passio. Ipse enim in quarto *Ethicorum* dat hanc instantiam, quod verecundia cum virtute convenit in hac passione quod est laudabile, non tamen est virtus, sed passio quaedam, cum oportet quod omne, cui convenit haec passio, sit virtus vel convenientia virtuti: et hoc bene concedimus de pulcro.

Ad quintum dicendum, quod sicut honestum et pulcrum sunt idem in subjecto, et differunt in ratione, ita etiam eadem possunt esse species utriusque secundum subjectum, sed ratione differenti.

Ad sextum dicendum, quod similiter est in natura quod pulcrum et bonum sunt idem in subjecto, sed non in ratione: alia duo concedimus.

Ad nonum dicendum, quod pulcrum numquam separatur a bono, sicut pulcrum corporis a bono corporis, et pulcrum animae a bono animae, et sic semper accipiendo circa idem; pulcritudo corporis autem dicitur quandoque vana, non respectu boni corporis, sed respectu boni animae.

Dicit ergo quod *hoc bonum*, scilicet quod est in primo et procedit in alia, *laudatur a cunctis theologis sicut pulcrum et*

¹ bonum.

sicut pulcritudo. Et hoc pertinet ad praesentem tractatum. *Et sicut dilectio et sicut diligibile*: et hoc pertinet ad sequentia; *et quaecumque aliae nominationes convenientes* idest decentes *pulcritudinis* sunt *pulcrificae*, secundum quod pulcritudinis potentiae est omnem pulcritudinem facere; et quae sunt *habitaе gratiosae* et rapientes in se desiderium; et sicut dicitur homo *gratiosus*, quia rapit ad se amorem hominum.

Deinde dicit quod in causa prima non sunt separanda pulcritudo et pulcrum, tamquam sit ibi aliud pulcrum et aliud pulcritudo: ipsa enim propter hoc quod prima est, uno simplici comprehendit *tota*, idest omnia, secundum influentiam et continentiam. Sed in *existentibus*, idest in his quae ex alio sunt vel aliis habent esse (dicitur enim existens quasi ex alio sistens, secundum Riccardum de S. Victore), dicit in his, scilicet in causatis, dividentes supradicta duo secundum participans et participationem ipsam sive participatum, quod pulcritudo dicitur ipsa participatio, sive donum participatum a primo. Pulcrum autem dicitur ipsum participans.

Videtur autem quod in primo non sit pulcritudo quae sit eadem pulcritudo. Ratio enim pulcritudinis consistit in proportionem, ut in littera dicitur. Sed simplex non habet proportionem ad seipsum, quia omnis proportio est in duobus ad minus; cum igitur primum sit omnino simplex, videtur quod in ipso non possit esse pulcritudo.

Praeterea, si dicatur multiplicitas, in verbis tantum secundum quod est pulcrum et pulcritudo de ipso; aut hoc dictum est catholicum et verum, aut non. Si est verum, oportet ergo quod sit aliquid respondens ex parte rei, et sic differunt in ipso pulcritudo et pulcrum sicut in aliis: si autem dictum non est verum, tunc nullo modo est dicendum. Si dicatur quod sunt idem, sed differenter secundum modum, quaeratur utrum ille modus habeat aliquid respondens in re, aut nihil. Si nihil, ergo est vanus; si autem habet, ergo redit in id quod prius, quod pulcritudo et pulcrum non sint in ipso, aut nullo modo dicantur de ipso.

Ad oppositum est quod dicit Boethius, in libro *de Consolatione philosophiae*, de Deo loquens, mundum mente gerens pulcrum, pulcherrimus ipse. Augustinus autem exponens verba Hilarii, dicit quod in filio Dei est summa pulcritudo.

Solutio. Dicendum quod pulcritudo est in Deo, et est summa, et prima pulcritudo, a qua emanat natura pulcritudinis in omnibus pulcris, quae est forma pulcrorum: sicut dictum est de natura cognitionis supra. Est enim sua pulcritudo, et haec est conditio primi agentis, quod agat per suam essentiam, sed exemplariter in omnibus aliis.

Ad primum igitur dicendum, quod Deus quamvis sit sim-

plex in substantia, est tamen multiplex in attributis; et ideo ex proportionemotus ad actum resultat summa pulcritudo, quod sapientia non discordat a potentia, et sic de aliis. Posset tamen dici, quod pulcritudo dicitur de ipso sicut de causa pulcritudinis; sed secundum hoc non esset in ipso pulcritudo, nisi ageret pulcritudinem sicut causa univoca: et sic non pertinet ad praesentem intentionem, et ideo oportet redire ad primam solutionem.

Ad secundum dicendum, quod vere dicitur de Deo quod est pulcrum et quod est pulcritudo, non tamen oportet quod differant re, sed tantum secundum modum significandi. Unde dicendum ad tertium, quod ille modus habet aliquid respondens in re: oportet enim quod in causa prima sit simplicitas et perfectio, si prima est. Id autem quod significatur in abstracto, non significatur ut ens perfectum; quia vero dicit aliquid in se perfectum, et ideo ad significandam perfectionem causae primae, quae vere est in ipsa, oportet dicere de ipsa pulcrum, et ad significandum ejus simplicitatem oportet dicere quod est pulcritudo. Pulcrum enim non importat simplicitatem, sed ipsum terminat modum cognitionis. Simplicitas etiam ejus exigit, ut haec duo sint eadem res in ipso: *participationem causae facientis pulcra, tota pulcra*, idest omnia pulcra. Hoc intelligitur de natura pulcritudinis, quae est forma pulcrorum, quae participatur ad esse omnium pulcrorum, et facit ea pulcra, sicut albedo alba. Si vero intelligatur de prima causa effectiva, sicut particulari, intelligetur per effectum ipsius: *supersubstantiale vero pulcrorum*.

Hic accedit ad tractatum suum, et dividitur in partes duas. In prima determinat de pulcritudine. In secunda de pulcro; ibi: *Pulcrum autem sicut pulcherrimum* etc. Prima pars dividitur in quatuor. De pulcritudine dicit (primo). Secunda incipit ibi: *Et sicut universorum*. Tertia ibi: *Et sicut omnia ad se* etc. Quarta ibi: *Et sicut tota* etc. Dicit ergo primo: dictum est in causatis, pulcrum non est pulcritudo *vere*, idest *supersubstantiale pulcrorum*, idest inter omnia pulcrum dicitur *pulcritudo*, scilicet Deus, *propter pulcritudinem traditam ab ipso omnibus existentibus*, scilicet causatis, *juxta proprietatem cujuscumque*; quia natura pulcritudinis quae est una in se, sicut fluens ab uno principio, efficitur propria uniuscujusque secundum propriam naturam suam. Non autem intelligendum est quod dicatur de Deo tantum pulcritudo, quia facit pulcritudinem, sed quia facit per essentiam suam sicut causa univoca, unde sequitur quod sua essentia, quae est ipse, sit summa pulcritudo et prima.

Dubitat autem hic utrum pulcritudinis sit facere pulcritudinem; et videtur quod non. Nihil enim agit nisi qualitas

activa, vel qualitatem activam habens: unde albedo non facit album, sed potius color disgregando partes materiae ad receptionem luminis; et propter hoc omnis alteratio secundum Philosophum reducitur ad alterationes primarum qualitatum.¹ Hae autem sunt quatuor tantum, quarum duae sunt activae, secundum quod motae, scilicet ab aliis, scilicet humidum et siccum; et aliae duae simpliciter, inter quas una agit sistendo motum, scilicet frigidum, unde secundum quid quodammodo activa est, altera vero faciendo motum, scilicet calidum: et ideo simpliciter activa, et prima. Sed pulcritudo, ut jam patet, non est qualitas activa, nec qualitatem activam habens; ergo ejus non est pulcritudinem facere.

Si dicatur quod non facit pulcritudinem sicut agens, sed sicut forma.

Contra: id ad quod non terminatur motus, sed consequitur ad motum, non facit esse formae, quia forma est terminus motus naturae; sed pulcritudo non est terminus motus, sed consequens motum; ergo non facit esse formae, et sic non est ejus formaliter facere pulcritudinem.

Praeterea, id quod sufficienter habetur per comparisonem prius dictorum non oportet per novam processionem dari; sed pulcritudo sufficienter habetur per comparisonem formae ad materiam, quae prius data est a prima causa: ergo non est aliqua specialis processio pulcritudinis, et sic non est dicendum quod pulcritudo pulcritudinem facit, sicut de aliis quae proprias processionem habent a causa prima.

Solutio. Dicendum quod Dionysius hic loquitur de natura pulcritudinis in generali, quae est communis omnibus pulcris, ut forma eorum, quamvis appetitur secundum naturam eorum in quibus recipitur, secundum quod procedit a pulcritudine quae est in primo effectu pulcritudinis, per suam formam quae pulcritudo est sicut agens in motum. Unde pulcritudini quae est in causa convenit facere pulcritudinem omnium, sicut effectivum formale, non autem pulcritudini quae est pulcritudo formalis pulcrorum prout in se considerantur; facit omnia pulcra, et facit omnem pulcritudinem, secundum quod facit hanc vel illam pulcritudinem esse in hoc vel in illo.

Ad primum ergo dicendum, quod pulcritudo quae est forma pulcrorum facit pulcritudinem vel pulcra formaliter, licet non effective; pulcritudo vero quae est forma primi agentis, facit pulcritudinem etiam effective: primum autem pulcrum effective efficit pulcritudinem, non actione physica, sed agendo per suam essentiam.

Ad secundum dicendum, quod quamvis pulcritudo non sit

¹ accidit.